

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjenišтво Ljubljana.

Vse spiac, v oceni poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.
 Rokopisov ne vračamo.
 Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
 Vse leto velja . . . 40— K
 pol leta . . . 20— "
 četrt leta . . . 10— "
 posamezna številka po 80 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 45 K.

Telefon uredništva št. 312.

Za oznanila je plačati od enostojne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin.
 " " " dvakrat . . . 80 "
 " " " trikrat . . . 50 "
 za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 40 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišťva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljsk. Tovarisa v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.
 Poštni čekovni urad št. 11.197.
 Reklama tije so proste poštnine.

IRENDENTAR:

Iredentistične razstave v naših šolah.

Rim, 24. nov. 1920.
 Poslanec Salvemini: »Če italijanska zbornica sprejme Rapallsko pogodbo z Jugoslavijo v današnji soji, bo udeležila s tem program italijanskega iredentizma do septembra 1914.«
 Ljubljana, 1. dec. 1920.

Zanesimo več narodnega duha in državne čuta za ujedinieno in neodrešeno domovino v naše šole!

Poslužimo se vseh sredstev, ki so nam na razpolago pri tem delu. Naša šola naj zadise narodno in državno in narod bo zadihal narodno in državno ž nio: in izvršen bo preporod v dušah našega naroda ki ne bo več ustvarjal tal za avstrijskantsktvo in protidržavno agitacijo brezvestnih brezdomovincev v našem narodu.

In ko bo narod vzljubil svojo domovino, bo sam izločil izvržke rodu iz sebe sam bo pometal brezvestne hujskače z vodilnih mest, na katera so se po prevratu vtihotapili. Verujemo v čisto in zdravo jedro našega naroda, zato verujemo v bodočnost naše države!

Ne strašimo se žrtev in zavedajmo se da smo stvaritelji državne duše v narodu, ki bo edina dala državi zdravo in trdno življenje!

Italijanski narod proslavlja može ki so mu ustvarjali narodne programe: on im sledi, zato im mora slediti tudi država — in to je, kar je prineslo zmago Italiji v Santi Margheriti: ni zmagala država in niena moč, ampak volja naroda. Vzgoja naroda je zmagala, kajti ko se je italijanski vojak ustavljal pri Logatcu, je rekel: »Do tu sem — so mi rekli — seča italijanski jezik, to je italijanska zemlja!«

Garibaldi si je za svojo idelo pridobil nebroj Garibaldincev: Mazzini si je pri dobil nebroj Mazzinijancev, Avstrija je bila prepojena ž niji ob Jadranu! In zmagala je idela osvoboditve neodrešene zemlje — iredente. Zmagal je Garibaldi-

jev program ujedinenja in Mazziniev iredentistični program.

In kako proslavljalo Italijani praznik narodnega ujedinenja. Čitaite Macherjev »Rim«: vse diše narodno in svečano na ta dan po ulicah v Italiji. Rim je samo naroden ta dan vse drugo je pozabljeno. Ta proslava ni samo oficijelna po cerkvah in šolah, ampak ves narod se soudeležuje tega slavlja, vsak poedinec hoče dati duška narodnemu čustvu — in med narodnimi zastavami, ki se poklanjajo ob zvokih zodebe javno na ulici materi Italiji prihala skupna zastav neodrešenih mest in ozemlja, zavite v črne paičolane, se poklonijo materi Italiji: godba zaigra državno himno in ljudstvo zaori in da duška osvoboditvi neodrešenih bratov...

To se je ponavljalo leto za letom, do dneva osvoboditve zemlje iredente.

Raz hiš na oknih više zastave neodrešenih mest in ozemlja, odete s črnim florum; na oknih so okrašene slike in kipi predstavitev in stvariteljev narodnih program in iredentističnih idel: na veser se bješče raz oken po ulicah sijaini transparentni grbov neodrešenih mest in neodrešenev ozemlja, trgovine so razsvetlene in v oknih so izloženi samo narodni izdelki ki širijo narodni iredentistični program in širijo iredento: državno in narodno idelo...

To je javna vzgoja naroda, kateri mora slediti država v svoji vnamji politiki: to je sila, ki je dajala italijanski državi moč, da je odnesla zmago v Santi Margheriti, še na račun Avstrije, a na škodo Jugoslavije.

In to organizirajo po ulicah iredentistična društva in mladina, po šolah pa pripravljajo tla za to javno delo in narodno življenje — učiteljstvo.

Poleg tega da so berila dobro opremljena z opisni iredentističnih krajev, da goji v šoli učiteljstvo iredento na podlagi beril in pesmi pri pouku skrbi tudi za izpolnitev zbirke učil z vsemi učili, ki naj vzbujajo naroden, državni in iredentistični čut ter goji navdušenje za narodna vprašanja.

Pri sestavljanju zbirke iredentističnih učil pusti učiteljstvo tekmovati v zbiranju in prvi vrsti otroke.

Zbirko iredente pa izstavi na naividnejšo steno v šoli, da jo opazute in se navdušite ob njej lahko vsak otrok.

Nekatere naše šole so si že po prevratu ob italijanski okupaciji napravile leno zbirko iredentističnih pripovednih učil, ter so zbirko leno uredile:

V sredini zemljevid naše nove ujediniene države z očitanimi meiami naše neodrešene zemlje. Nad zemljevidom slike naše dinastije in nad niji povečan grb naše nove države, simbol združitve Srbov, Hrvatov in Slovencev, v katerem znamenju bodo skupno odrešili neodrešeno ozemlje in neodrešene brate ter si osvoili moč na Jadranu. Nad grbom male narodne zastave Srbov, Hrvatov in Slovencev, ob strani večja državna zastava in zastava naše plovbe ki nam osvoili svetovno trgovino potom Jadrana.

Notranje močna država z močnim državotvornim elementom je predpogoj vnanji sili:

Druzi oddelki zbirke so:

Zemljevidi: Velik etnografsčen zemljevid nam pripadaočezja ozemlja krog naše države: podrobni detailni etnografsčni zemljevidi posameznih ozemelj, Koroške itd.: zemljevid, ki nam kaže zgodovinski razvoj razkosa naša zemlje: etnografski zemljevidi Trsta in Reke pred italijansko zasedbo: zemljevid ki nam kaže gospodarsko važnost neodrešenev ozemlja za nas, gozdovi rudniki itd.: zemljevid, ki nam kaže z Juzoslovani naseljeno ozemlje v preteklih dobah zgodovine: grafični izdelki in skice, ki nam dolasnujejo ta vprašanja, nam kažejo zgodovino naše narodne sužnosti in hrepenenje po popolni narodni osvoboditvi in nam predstavljajo naš vnanji narodni program.

Grbi neodrešenih krajev: Grbe neodrešenih krajev in mest izdelajo na više organiz. šolah lahko povečani obliki učenci s pomočjo učiteljstva. Ta zbirka vsebuje grbe Gorjske, Istre, Koroške, Trsta, Reke Zadra Gorice (mesta), Postojne, Idrije Celovca, Beliaka itd. Grbi so simbolična slika, ki jo mora otrok poznati in ki mu predstavlja nekaj konkretnega v vnanjem naroduostnem boju ter tega sredstva ni podcenjevati.

Zastave neodrešenih dežel in mest: To zbirko izpopolnjujejo zastave neodrešenih dežel in mest, za katerih nabavo naj otroci sami dobnineso sredstva šoli, in ki naj se z uvrzoritvijo posebne šolske slovesnosti izvestijo, da se mladina navduši za narodne zbirke in se v njej vzbudi čut spoštovanja do njih.

Slike neodrešenih krajev: Še jasnejšo sliko naj dajo otroku slike naših neodrešenih krajev: Trst, Reka, Zader, Gorica, Postojna Idria, Celovec, Beliak, Postojnska jama, Gosposvetski stol, Ustoličenje koroških vojvod i. t. d.

Slike narodnih noš: Istotako so velike važnosti slike narodnih noš, katere bi tvorile nestro zbirko v razstavi naše iredente in bi našle posnemanje na naših narodnih odrih.

Slike moš ki so predstavitelji narodne ideje: Slike moš, ki so si pridobili zasluž za ustvaritev in razširjenje narodnih programov: slike narodnih herojev, ki so žrtvovali življenje pri kakem izrazito velikonalionalnem činu: simbolične slike njih deianta in izstavitev kipov, če so izšli. Slike herojev in spomenikov onih, ki so življenje žrtvovali izključno za ustvaritev politične Jugoslavije: ne onih, ki so se borili v avstrijski vojski, ampak njih, ki so se borili proti Avstriji in so dezertirali ter tvegali življenje za veliko idelo ustanovitve Jugoslovanske države in osvoboditve naroda izpod jarma narodne sužnosti.

Gesla, letnice in zgodovinski reki: Vmesna prosta mesta izpopolnjujejo vsposobnevalna gesta, zgodovinske letnice ki nas spominjajo na naše dolžnosti in zgodovinski reki, kar nas vsposobuja in nam kaže pot našega dela za bodočnost.

Razglednice: Razglednica je najboljšo sredstvo za iredentistično pronačando in se da vso dosedaj navedeno pronačando širiti na najboljši način potom razglednic. Da bi se le našlo dovolj izdelavcev ki bi izdelovali skice in dalali ideje in iniciativo ter dovolj založnikov, ki bi imeli smisel za založbo.

Zbirka bi tvorila: Razglednice vseh neodrešenih mest, trgov in vasi ter njih znamenitosti.

LISTEK.

ALBIN LAJOVIC:
Jan Amos Komensky.
 Masaryk: »V naši zgodovini ne poznam dražjih imen kot Hus, Helický, Komensky.«

Bratski češki narod je posvetil celi mesec november proslavam 250 letnice smrti svojega največjega sina-pedagoga Jana Amosa Komenskega, ki je umrl dne 15. nov. 1670, v Naardenu, kjer so ga 22. nov. 1670, položili k večnemu počitku. Iz čeških strokovnih učiteljskih listov vzemam, kako na široki podlagi je bila zasnovano slavje spominjskega dne. Celo leto, da, že od 1. 1918, se je pripravljalo in delalo na to, da osvobodena domovina kar najdostojnejše proslavi obsmrtnico svojega največjega sina da svobodna domovina z odortimi rokami sprejme v svoje naročje njeva izganca, ki se je 42 let svotega življenja potikal po tujni, hrepeneč in krvaveč za srečnejšo vlast. Četrtrisoč-

letja je moral čakati njegov odporni in nezlomljivi duh na dobo, ki jo je njegov častilec Leibnitz prorokoval: »Pride čas, ko bodo plemenite duše blagovale tebe, o Komensky, za to, kar si storil, upal in želel.« Po vsi pravici se štetemo lahko srečne da nam je bilo dodeljeno živeti v času, ko je zahodno slovstvo vrello raz sebe železne vezi habsburških tiranov, ko se pripravila, da obračuna tudi z ono močjo, ki nas še danes, žalibog, duševno zaslužniuje. V tel pomembni dobi slave Čehi svojega praučitelja, slave njeva v svobodi, ki jo je on videl v duhu, da mora priti.

Ne bom se spuščal v podrobnosti in razzlabljanje njegovih del. Nobenemu delu našega naroda ni Komensky bolj poznan, kot ravno nam učiteljem, toda tudi to, kar smo mi slišali o niem na učiteljsčju in kar vemo o niem danes, ni dosti več kot samo maihen drobec, ki nikakor in nikogar to moram priznati na sramoto nas vseh, ne upravičite trditi: »Poznam Komenskega!« V enem mesecu, ki je odmenjen Komenskemu na učiteljsčju, ni mogoče seznaniti se z možem ki je v svojem tridesetem letu začel pisati »Labirint sveta«, čez dvalet let »Pageversio« in v 77. letu

napisal »Jedino potrebno.« »Opazuj in vrašuj!« nam kliče takoj v začetku »Labirinta« in pozone na delo razum in čutila, hoteč napraviti iz človeka »podobno božjo« z razsvetljenim razumom, plemenitim čustvom in trdno aravno voljo. Na teh temeljih je v resnici spočel novi svet humanitete, on sam pa je bil prvi in navzorniši občaj novega sveta. Moč in plodovitost njegovih idel je premagala čas in ni zapadla pozabljenju. Padla je na rodovna tla in blazi dalje in dalje ves kulturni svet. Duh Komenskega si je prboril zupanje priznanje in lubezen dobrih, plemenitih ljudi in ima še stalno čudežno moč in silo, da boljša in blazi one, ki ga časte in izpolnjujejo. Kdo pred nim in kdo za nim je kedaj tako jasno in odločno povedal, da edino enotna in najširša izobrazba ozdravi nedostatke nange in mržnio med ljudmi kdo se je toliko trudil za reformo šole in vzgoje, za dosego obča znosti ali pansofije, ki naj bi osvetila in ujednila vse narode sveta? Reformistični nauki Komenskega so tako vzvišeni in še danes tako vzorni da vplivato na nas popolnoma sveže in blazilno, nauče nas gotovo vsaj malo sebekritike, morda celo

i skromnosti. Le primerajmo svote nazore z njegovimi a pri tem pomislimo, da je med nami učitelji mnogo takih ki hočejo, stari komaj 25—30 let v svoji neizkušnosti neznanju, naliti do vrha s tujo, neprebavljeno učenostjo gesli, frazami in programi reformirati ves obstoječi svet. Res šolska osnova je zastarela, treba jo je prenoviti v smislu Komenskega, ki v nomeni poudarila delovno šolo. Današnja šola je tako da pozabi otrok ob vstopu v njo delati in misliti, a začne se učiti. Komenski pa hoče, da delaj in misli otrok dalje, da se tvorno izobrazute in izpolnjuje učij naj se iz življenja za življenje.

Četrtrisočletnico smrti velikana Komenskega slave Čehi in ž njimi vsi kulturni narodi. Da ga proslave dostojno, so se pripravljali več mesecev, da leta. Ves narod brez razlike stanu je proslavil spomin praučitelja svojega. Slavili so ga privrženci univerzalnega jezika kot prvega glasnika mednarodnega umetnega jezika. Slavili so ga Slovaki in Čehi kot Slovaka in Čeha-človeka. Politiki so se mu poklonili kot prvemu, ki je pretresal narodno gospodarstvo. Delavci so proslavili v nem prvega sociologa ki je napisal »Liste v

Iredentistične razvednice, ki služijo za propagando z zemljevidi vrbli neodrešenih krajev zastavami neodrešenih mest in dežel, alegorične in simbolične slike ujedinitelja neodrešenega ozemlja z Jugoslavijo i. t. d.

Spisi in vesmi, ki se nanašajo na neodrešeno ozemlje ter zgodovinske proklamacije.

Statistični podatki, ki upravičujejo naše zahteve.

To je delo ki ga zmore vsaka učiteljica a vendar je veliko državno delo, če ga razširimo v vsako šolo: V tem znamenju bomo zmagali!

Dragotin Kveder:

Odgovor A. Koprivcu na njegove kritične misli o moji studiji:

Svetovno naziranje in naša stanovska organizacija.

(Dajte.)

V.

Dajte tudi moje mnenje, da je SLS del vseobče vojskovoje cerkve ni tako popolnoma napačno, kakor se Tebi dozdeva dragi tovariš.

V točki 231 Vel. katekiz. stoji med drugim: »Verniki na zemlji ali vojskovoja cerkve, torej so vsekakor verniki na zemlji vojskovoja cerkev. Jasno je, da bi se morali vojskovati v prvi vrsti ali edino le za lastno etično-religijsko izpopolnjevanje s samim seboj proti zlu, na znotraj duševno.

Ali vidimo, da se vojskuje v mnogo večji meri na zunan. Ako je pa treba, da se vojskuje tudi na notran, potem je vsekakor bolj in uspešnejše, da vodijo borbo organizirani v politično stranko, kakor ni pr. pri nas v stranko SLS. — Mislim dalje da so pri nas v politično stranko SLS organizirani verniki v večji meri predstavniki vojskovoje cerkve slobodno nego oni, ki niso pristaši takozvane klerikalne stranke, in večinoma politično organizirani v nasprotnih strankah. Ako še pomislimo, da ta drugi del vernikov predstavlja pravzaprav neverujoči element vernikov, potem ta okolnost je podpira mojo trditve, da je politična stranka SLS del vseobče vojskovoje cerkve.

Vojskovoja cerkev se torej bori na znotraj in zunan prevladuje pa, kakor lahko vsak čas konstatiramo, boji na zunan. Ta borba na zunan se vodi v glavnem:

- 1. za vseobče priznanje resničnosti dogem in tez do sebi.
2. za splošno priznanje, da so ravno te teze in nauki najvažnejše in edino pravilne religiozne ideje ki jih je človeštvo zmožno misliti, in da so edino le one zmožne zadoščati prirodni religiozni potrebi vsakega človeka.
3.) za politično moč in oblast cerkve, odnosno njene hierarhije in državi, da cerkev more uveljaviti svoj bistveni interes glede verovanja na svoje nauke proti vsakomur s prosto zavovedo.

Da vodi ta boji na zunan večinoma hierarhija sama, je vendar jasno. Ravno ta boji na zunan pa nazivljejo tisti katoliki, ki so v nasprotje, to je na bistvenem interesu cerkve desinteresirane strake organizirani z besedo »klerikalizem«. Ni vojskovoja cerkev po sebi že klerikalizem tudi SLS kot politična stranka ni klerikalizem.

Pač na lahko smatramo politično stranko SLS kot produkt in sredstvo klerikalizma, to je boja vojskovoje cerkve

na zunan za svoje idejne interese, pa tudi za politično moč v varovanje idejnih interesov in za umotna sredstva, ki so za boji potrebna. Vzrok za ta boji je iskati v svjetstvu trditve dogem in naukov, po kojem vzbujajo odpor in desinteresiranost pri veliki množici ljudi, ker jim po lastni razsodnosti te trditve in nauki ne morejo poslužiti v izmirjenje prirodneza religioznega interesa. Taki ljudje so v istini neverujoči, neverniki v katoliškem smislu. Drugače si stvar ne morem tolmačiti, prijatelji kvečjemu, da se postavim na cerkveno stališče in trdim, da, v katoliškem smislu, neverujoči ljudje nimajo prirodne religiozne potrebe. Glede inteligentnega človeka, ki se jasno zaveda svoje smrtnosti je pa to težko umeti. — Tako sem mislil tudi, ko sem napisal svojto razpravo, torej nisem ničesar istovetil.

VI.

Definicija katoliške cerkve po kardinalu Bellamina se popolnoma ujema s točko 194. vel. katekizma. Iz te definicije je jasno, da je — sociološko znanstveno — cerkev socialna tvorba z idejnim in obrednim skupnim interesom. Idejni skupni interes tvorijo izvestne ideje (trditve), ki nai služijo udruženim kot religiozne ideje v izmirjenje religiozne težnje, ki je vsakomur prirodna. To funkcijo pa morejo izvrševati te ideje le tedaj, ako vsak ud brezpogojno veruje, da so nad vse resnične. Vsakdo je torej dolžan, da jih vse ima za golo resnico. (Točka 226. vel. kat.). Zbrane so vse te ideje in teze v dogmatiki. Iz teh idej in trditve sledijo prirodni obredi (kult) cerkve. Ta je v praksi za izmirjenje transcendentnega interesa večine verujočih udov morda še večjega pomena, nego brezpogojno verovanje na ideje (dogme).

Cerkvi lastni namen, kakor ga Ti navajaš pa vsebuje še izvestne trditve o obredih in izvestno dogmo, katero je treba pred vsem za resnico imeti. Brezpogojno verovati inace nima smisla. Treba, z drugimi besedami da vsak v istini veruje na omenjeno duševno individualno večno srečo na onem svetu, in na oni posmrtni svet takega bistva. Za vse v cerkvenem smislu neverujoče ljudi, ki po večini tudi nimajo nobenega hrepenenja po osebni večni sreči na onem svetu nima navedeni, cerkvi lastni namen nikakega smisla. Tudi sociološka znanost vsled tega ne more operirati s tem namenom.

Ravno zaradi tega na bistveni interes cerkve ne more biti nič drugega, nego brezpogojno verovanje v ideje, trditve in obrede, ki nai služijo vernikom v izmirjenje in udovoljenje prirodne religiozne potrebe udov in 3. se ohrani s tem cerkev sama. Zato tudi prva točka v poglavju o veri v katekizmu ni nič drugega nego pohudna formula bistvenega interesa cerkve. Namena, ki ga navajaš, nikakor torej ne moremo postaviti pri razmotrivanju predmeta moje razprave namesto tega bistvenega interesa cerkve.

VII.

Vedno pa eksistirajo in vznikajo socialne tvorbe posebno na razna stanovska udruženja, ki so, glede zasledovanja svojih ciljev na bistvenem interesu cerkve že programatično desinteresirane. Desinteresirane pa so no svojim programom, ker zasledujejo cilje, k po svoji naravi nimajo nič skupnega z bistvenim interesom cerkve.

izdalo češko učitelstvo množico drobnih knjižic o Komenskem, namenjenih mladim vseh starosti, kjer na lahek način obravnavajo glavni pomen učitelja vseh narodov, kjer vzbujajo ljubezen do domovine s svetlim, ogrevajočim vzorom Jana.

V Amsterdamu je prisostvoval politivni temeljnega kamna za Komenskega pomnik dr. Fr. Drtina, ki je na vseh holandskih univerzah predaval o največjem sinu svoje slavne domovine.

Poslušajmo opomine in nasvete, ki nam jih daje Komenski, ne iščimo vedno drugih, novih, ne plazimo se neprestano od daleč za drugimi, posebno pa ne hodimo vedno in vedno po vzore samo k Nemcem. Vzemimo v roko to, kar nam je dal Komenski in stremimo, da stvorimo novo, popolnoma češko slovansko šolo! pozivlja češke in vse slovanske učitelje češki tovariš Ulehla. Povedal je kremenito resnico, ki jo moramo tudi mi Slovenci in Jugoslavlani vpoštevati. Tudi nam je v zraztla ista naloga, vsvariti moramo slovensko-jugoslovansko šolo, prosto dunajskega in rimskega in ktere-

gve in zahtevalo za udružene člane realizacijo izključno na tem svetu. Vendar cerkev zahteva tudi v takem slučaju odločno, da se taka organizacija izlavi, kako stališče hoče zavzemati spram interesu cerkve. Socialna tvorba ali podreja svoje cilje interesu cerkve in s tem sebe tudi, ali na ga odklanja. V poslednjem slučaju pride do borbe za prvenstvo interesov samo po sebi torej do nasprotstev. Ne ukloni li se organizacija zahtevam cerkve, potem osnuje vojskovoja cerkev protioorganizacijo, ki cilje svojega udruženja podreja cerkvenim interesom in postane nesvobodna, to je udinena cerkveni politični stranki.

Tako spoznavamo politično borbo v vsakdanjem življenju in časopisje za to skrbi, da je javnost vsak čas dobro poučena.

Cerkev seveda ne išče nasprotstva: ali desinteresiranost strank stanovskih in drugih organizacij spram cerkvenemu bistvenemu interesu in s tem tudi spram označenemu namenu, vsebuje po sebi za vojskovojo cerkev izzivaioči moment. Ako cerkev današnjih dni po svetovni vojski dopušča v agresivnosti, je temu menda vzrok dejstvo, da ima nasprotnikov v vsaki državi že dovolj in tudi preveč. Morda potrebuje cerkev današnjih dni bolj prijateljev nego nasprotnikov.

Sicer pa cerkev z bojem za svoj bistveni interes nikakor ne more postati nezvesta namenu, ki ga navajaš. Sai dobi namen snšel se je potem, ako cerkev svoj bistveni interes do brezpogojnem verovanju v vse njene nauke v istini med človeštvom uveljavlji. Namenu, kakor ga navajaš je uveljavljenje zahteve po verovanju nimui predpogoi.

Brezpogojno verovanje na ukaz se pa brez borbe in sile nikakor ne da doseči, odnosno sloh ne. Zato vidimo cerkev vedno vojskovoja za svoj bistven interes proti vsakemu socialnemu stvoru, ki mu je cerkveni interes izven programa in ki cilje svojega programa noče podrejevati bistvenemu interesu cerkve, ker le spram niemu desinteresiran. No, ako da ni treba, da se zdi sloh komu ta položaj vojskovoje cerkve tragičen, mi je na vse zadnje tudi vse eno

(Dajte prihodnič.)

Vsak Jugoslovan mora biti član „Jugoslovanske Maticel“

TIT. GRČAR:

Kmetijsko nadaljevalni tečaj.

Že par tovarišev mi je omenilo ustno ali pismeno, da sem jaz inspirator onega članka v „Tovarišu“, ki je kritiziral hrano in potnjno v let. kmet. nad. tečaju na Grmu. Nisem pisal onega članka in se povsem tudi ne strinjam z njim. Mnogo se je govorilo o tem tečaju na zborovanjih okr. učit. društev toda javnosti ni znanega ničesar natančnega.

Kmetijski tečaj, ki bi moral na podlagi razpisa trajati 5 tednov, se je skrčil na 4 in namesto določeno število 20 udeležencev, je bilo sprejetih le 16. Gospodje, ki so v tem določevali, niso znali izračunati preje, da znesek baje 20.000 K ne bo zadostoval za prvotno določeno število in čas. Udeleženci smo bili tako nesrečno izbrani iz števila prosilcev, da je bila podana snov nekaterim stara preizkušena znanca, zopet drugim novost. Že v tem je bilo zgrešeno.

koli družega vpliva. Vzor nam naj bo tudi slovanski pedagog Komenski, ki nam jasno in radostno kliče, da obrnimo vso svojo pozornost na to, kar že imamo v narodu samem. To je pa zopet naloga naš učiteljev, kj naj s šolo preporejamo narod in svet, kakor nas uči Komenski. Pogledimo v se! Tudi nam veleva vest in srce, da počastimo spomin praučitelja tako, kakor se spodobi. Čast izkazujemo komu pa le na ta način, da ga skušamo kar najbolj spoznati, zato sklenimo, da v bodočem letu predelamo vsaj eno njegovo delo toda ne preko nemščine kot je bilo do včeraj v navadi, temveč v njegovem narodnem jeziku v češčini, ki se jo vsak lahko mimogrede nauči.

Zaključim z besedami velikega pedagoga samega: „Konečno vas zaklinjam, skrbite, da prestanejo šole premlevati, a začno dokazovati, da prestanejo le govor gojiti, a začno opazovati; da konečno prenehajo verovati, a začno vedeti.“ — „Šola bo delavnica človečnosti, vodila bo človeka k cilju, da bo modrega duha, spreten v dejanjih in pobožen v srcu. K izobrazbi spada nujno tudi pravnost!“

Tovariši smo bili službujoči od enega leta do 30 let. Kaka razlika v teoretičnem in praktičnem znanju kmetijstva. Nekaj je bilo meščanov, nekaj pravih rodoljubov z dežele. Na vse te različnosti naj se misli v bodoče.

Snov, izvzemši kmetijsko metodiko in zadružništvo, se je obravnavala že na učiteljsku in razven morebiti živinoreje in poljedelstva, je vsak rodoljub v dežele izvrševal že praktično. Zato ta tečaj ni bil nadaljevalni tečaj temveč kvečjemu ponavljalni.

Naj bi se v bodoče tovariše, ki bodo sprejeti v ta tečaj, najprvo preizkusilo v koliko so že izvežbani v posameznih strokah kmetijstva in na podlagi tega, bi se šele nadaljevala snov.

Nam seveda niti koncem tečaja ni bilo usojeno delati kakega kolokvija.

Naravnost hudobitka pa je, če kdo trdi, da je teh nedostatkov kveč zvod! Strokovni učitelji in g. ravnatelj so obravnavali obširno snov, v kolikor jim je dopuščal čas, temeljito in predvsem strokovnjaško. Mimogrede omenim, da smo se čudili enemu izmed teh gospodov, kako posnemanja vredno izvajajo vse v praksi. Pa da bo popolnejše, povem, da pa eden ne dela s svojo prakso baš časti zavodu.

Kar se tiče hrane na tem tečaju, sem bil jaz kakor večina zadovoljni. Malkontenti pa so zaostali v času za 6 let.

Omeniti bi bilo še marsikaj tako glede teoretičnih in praktičnih ur, glede poučnih izletov, pa o tem morebiti kdo drugi.

Na vsak način pa se zavarujemo proti temu, da bi se nazval tak tečaj, ki traja v počitnicah, ki velja čas in denar — letovišče, kakor se je izrazil neki v kmet. stroko spadajoči gospod, pa ne z Grma.

Kdor hoče kaj več vedeti o načrtih za kmet, nadaljevalne šole in nje uredbi, naj se obrne na tov. Andreja Škulja ali pa naj se udeleži dne 18. nov. učiteljskega zborovanja v Št. Janžu.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Belokranjsko učiteljsko društvo bude zborovalo v soboto 18. dne decembra 1920 ob pol 13. uri v Črnomlju.

Dnevni red: 1. Odobrenje zadnjega zapisnika. 2. Razgovor o »Učiteljski samopomoči«. 3. Razgovor o obveznem konsumnem društvu za državne uradnike v Jugoslaviji. 4. Pravila okr. učit. društva. 5. Blagajnik bo pobral zaostalo članarino. — Odbor.

+ Učiteljsko društvo za pliberski okraj je zborovalo ob številni udeležbi 21. t. m. v Guštaniu. Navzoči so bili tudi tovariši iz drugih delov Koroške.

Zborovanje se je vršilo v znamenju protesta proti ukrepu poverljenstva za uk in boročastie, ki je preko prizadeteza učitelstva odredilo vrnitev domorodnega učitelstva na Koroško.

Ugotovilo se je da je v naših vrstah dovolj narodnega idealizma, da doprinesemo tudi najhujše žrtve za domovino, vendar upravičeni zahtevamo, da se v zaveh ki se tičejo najvažnejših naših interesov ne sklene preko nas, ampak so razumno z nami in s potrebnim upoštevanjem delanskega našega položaja ter s potrebnimi možnimi garancijami, ki nas zavarujejo pred najtežimi posledicami organizanstva.

Predsednik je ugotovil, da je večina domačega učitelstva velikovškega okrata ostala na Koroškem in da so se vrnili vsi oni, ki jim razmere količkaj dopuščajo bivanje na Koroškem.

V tem smo bili vsi enega mnenja, da je sveta dolžnost naše stanovske organizacije kakor tudi vseh javnih naših činiliev, da ne drnustijo učitelstvu, ki s tem, da vztraja na Koroškem, doorniša narodu najtežje zmotne in moralne žrtve, njih usodi. Storili so se v tem pogledu potrebni sklepi in zanesljivo pričakujemo, da bo noverieništvu U. J. U. v Ljubliani interese koroškega učitelstva naodločneje zastopalo.

Iz poročil odposancev zadnjega posvetovanja učitelstva v Dravogradu smo spoznali, da pri višji oblasti ne najdemo potrebne razumevanja težkega položaja, v katerem se trenutno nahajamo in z znevom smo izvedeli, da se na posvetovanje, ki je bilo odločilno za ukren poverljenstva ni povabilo nobenega zastopnika prizadeteza koroškega učitelstva.

Tov. Okorn je prinesel pozdrave nadzornika Koschierja, ki se radi bolehnosti ni mogel udeležiti zborovanja.

Nadzornika Koschierja našega izkušeneza pedagoško-didaktičnega voditelja se je naprosilo, da svoji mladinski list, ki se je udomačil med koroško mladino in je za nie narodno vzgoio velikega pomena.